

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ П'ЯТИРІЧОК

У статті автор дає аналіз феномену середовища, освітнє середовище, розвивальне середовище, зупиняється на значенні розвивального навчання в навчально-виховному процесі п'ятирічок, виокремлює принципи побудови розвивального середовища, зазначає на його необхідності в набутті дитиною п'ятирічного віку дошкільної зрілості та забезпечення при цьому літичного переходу до навчання в школі.

Ключові слова: середовище, розвивальне, освітнє середовище, розвивальне навчання, характеристика розвивального середовища, критерії збагачення розвивального середовища, розвивальне середовище в передшкільній освіті.

Забезпечити повноцінне дитинство – означає надати кожному малюку особисту територію розвитку відповідно до його віку, здібностей, схильностей та прагнень, створити умови для всебічного розвитку дошкільника. Це і є головне завдання, яке стоїть сьогодні перед дошкільною освітою. Тільки за умови грамотної організації розвивального середовища у дошкільному закладі навчально-виховний процес перетворюється на процес саморозвитку і самовдосконалення особистості, сприяє прояву різних видів активності, готує до подальшого навчання в школі.

Згідно з Законом України «Про дошкільну освіту», в дошкільному закладі мають бути створені такі умови, що забезпечуватимуть різнобічний розвиток дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, схильностей, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб; формування в дитини дошкільного віку моральних норм, набуття нею життєвого соціального досвіду [4, с. 5].

Проблемою ролі середовища в становленні та розвитку особистості в сучасній освіті займалися такі науковці: А. Богущ, К. Крутій, В. Лозова, Н. Мойсеюк, В. Моляко, В. Нечаєв, В. Панов, І. Підласий, О. Писарчук, С. Подмазін, А. Хуторський та ін.; вплив культурного середовища на формування особистості вивчали А. Трошева, Н. Романченко; освітнього – А. Воронін, С. Дерябо, В. Левін; навколишнього середовища – В. Афанасьєв, Г. Тараскіна та ін.

Середовище виступає основним засобом розвитку особистості дитини та джерелом її знань і досвіду. Особливу роль відіграє середовище в розвитку особистості дитини передшкільного віку, але цей аспект проблеми не достатньо висвітлено на сучасному етапі.

Метою нашої статті є детальний розгляд психолого-педагогічного та соціокультурного феномену «середовище» з позицій багатоаспектного аналізу, обґрунтування особливостей функціонування розвивального середовища дошкільних освітніх закладів в організації передшкільної освіти дітей п'ятирічного віку.

Поняття «середовище» широке за обсягом і об'єднує сукупність зовнішніх умов, факторів та об'єктів, серед яких народжується, живе та розвивається організм [8, с. 305].

У філософії існують різні підходи до класифікації середовищ. Один із них полягає в тому, що поняття «середовище» можна розглядати у двох аспектах:

макросередовище, тобто матеріальний добробут, соціальний лад, культурний рівень суспільства, в якому живе людина, та мікросередовище оточення, що безпосередньо впливає на дитину: сім'я, навчальний заклад, люди, з якими вона спілкується [12, с. 840].

У психології «середовище» розуміють як сукупність умов, що оточують людину і взаємодіють з нею як з організмом та особистістю. Розрізняють середовище внутрішнє і зовнішнє. У взаємодії середовища та особистості зміни останньої можуть відставати від змін середовища, що створює протиріччя, врахування яких суттєве для виховання й перевиховання особистості [9, с. 141].

У вітчизняній педагогіці і психології термін «середовище» з'явився в 1920-ті роки, коли досить часто вживалися поняття «педагогіка середовища» (С. Т. Шацький), «суспільне середовище дитини» (П. П. Блонський), «довкілля» (А. С. Макаренко). У цілому ряді досліджень послідовно і докладно доводилося, що об'єктом впливу педагога повинна бути не дитина, не її риси (якості) і навіть не її поведінка, а умови, в яких вона існує: зовнішні умови – середовище, оточення, міжособистісні відносини, діяльність. А також внутрішні – емоційний стан дитини, її ставлення до самої себе, життєвий досвід, установки.

Академік А. Запорожець розробив психологічно-педагогічну концепцію ампліфікації. Суть концепції ампліфікації полягає в тому, що оптимальні умови для реалізації потенційних можливостей дитини створюються не форсованим навчанням, а максимальним збагаченням змісту форм дитячої діяльності через спілкування дітей між собою та дорослими. Зміст розвивального середовища має задовольняти всі потреби щодо розвитку дитини та становлення її творчих здібностей.

В. Лозова стверджує, що середовище – це оточення особистості, яке можна звести до трьох факторів:

- *макрофактори*, які впливають на соціалізацію всіх людей планети або дуже великі групи людей (космос, планета, світ, країна, держава, суспільство);

- *мезофактори*, які впливають на великі групи людей, що визначаються за національними ознаками (етнос); за місцем і типом поселення (регіон, село, місто, селище); за відданням переваги тому чи іншому засобу комунікації (радіо, телебачення, кіно та ін.);

- мікрофактори, які впливають безпосередньо на конкретну людину (сім'я, групи однолітків, громадські організації, школа) [7, с. 10].

Середовище в педагогічному плані – мікросередовище – це світ взаємопов'язаних предметів, явищ та людей, котрі постійно оточують дитину та обумовлюють її розвиток [7, с. 78].

У межах дослідження нашої проблеми зупинимось на ролі розвивального середовища, яке має особливе значення в організації передшкільної освіти дітей п'ятирічного віку, в можливості допомогти дитині набути якості дошкільної зрілості.

Створення освітньо-розвивального середовища в дошкільних навчальних закладах є важливим напрямком реформування дошкільної освіти, а саме «передшкільної освіти як зв'язувального ланцюжка між дошкільною та початковою освітою» [1, с. 6].

У дошкільній педагогіці під терміном «розвивальне середовище» розуміється «комплекс матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних, ергономічних, естетичних, психолого-педагогічних умов, що забезпечують організацію життя дітей і дорослих» [10, с. 55].

Проблема дослідження освітньо-розвивального середовища визначається вітчизняними і зарубіжними вченими як одна з найважливіших педагогічних проблем, що пов'язана з гуманізацією середовища (І. Песталоцці, Я. Корчак, В. Сухомлинський), інтеграцією впливу соціального середовища на розвиток особистості (Л. Буєва, С. Моложавий, С. Шацький), організацією цілісного виховного процесу в розвивальному середовищі (М. Монтессорі, Р. Штайнер, Р. Фахрудінова); створенням комфортного середовища навчального закладу (О. Воробйова, Т. Лошакова). Вплив освітнього середовища на актуалізацію духовно-творчого потенціалу особистості досліджували Ш. Амонашвілі, А. Анохін, Ю. Бродський.

За визначенням П. Лернера, освітнє середовище – це «клімат» для зростання підростаючої людини. Тому його культивування має стати смисловим центром інноваційних удосконалень освіти [6, с. 86–92].

Під освітнім середовищем С. Роціна розуміє спеціально створене предметне й соціокультурне оточення дитини, котре включає різні види умов і засобів здобуття освіти, способи забезпечення продуктивної діяльності [3, с. 34].

К. Крутій вважає, що змістовні характеристики освітнього середовища закладу визначаються тими внутрішніми завданнями, які вона ставить перед собою. Комплексом та ієрархією цих завдань визначають зовнішні (доступні спостереженню і фіксації) характеристики освітнього середовища. До них належать й інші критерії, які умовно можна поділити на такі: змістові (рівень і якість культурного змісту), процесуальні (стиль спілкування, рівень активності), результативні (розвивальний ефект) [5].

Успішне формування пізнавальної активності в старших дошкільників можливе тільки в межах розвивального середовища як особливим чином організованому педагогічному просторі, де структуруються кілька взаємопов'язаних підпросторів, що створюють найбільш сприятливі умови для розвитку і саморозвитку кожного включеного до нього суб'єкта. У такому сере-

довищі можливе одночасне включення в активну пізнавально-творчу діяльність всіх дітей групи.

До основних характеристик освітнього середовища, що визначають його розвивальну спрямованість, відносять змістовну насиченість, варіативність можливостей та інтенсивність взаємодії [5].

Н. Гонтаровська, експериментально досліджуючи психолого-педагогічну модель розвивального освітнього середовища, серед пріоритетних завдань педагогічно керованого освітнього середовища називає:

1) індивідуальні, притаманні кожній дитині способи оптимального розвитку її інтересів, здібностей та особистості загалом, її можливостей у саморозвитку (самовизначенні та самоорганізації);

2) формування загального освітнього простору для організації активної діяльності, життєтворчості кожної дитини на основі конструктивного середовищного підходу (інтеграція різновікових інститутів соціалізації на період шкільного навчання, тобто створення освітнього конструктиву: дошкільний заклад – школа – позашкільний заклад – гімназія – університет);

3) наявність технологічності, що передбачає паралельне використання в освітньому середовищі безлічі різноманітних освітніх та виховних технологій із метою реалізації поставленої мети і завдань;

4) розвиток механізмів підтримки духовного, психічного та фізичного здоров'я дітей;

5) практичну усвідомленість унікальності дитини, її самодостатності з боку всіх учасників навчально-виховного процесу;

6) доступність і рівні можливості здобуття якісної освіти за умов варіативності змісту та форм навчання [3, с. 113].

С. Подмазін, як основні інтегральні критерії збагаченого освітнього середовища, виділив такі:

-критерій насиченості середовища сенсорними стимулами;

-насиченість різними видами діяльності;

-насиченість середовища можливостями для пізнавальної, естетичної, творчої діяльності особистості;

-ступінь свободи вибору особистістю різних видів діяльності;

-оптимальна організація діяльності;

-насиченість середовища взаємодією [11].

Мета створення розвивального середовища в організації передшкільної освіти – забезпечити життєво важливі потреби дитини напередодні її вступу до школи, забезпечити освітні, соціальні, духовні компетенції, готовність старших дошкільників до навчання в школі.

З позицій Л. Виготського, П. Гальперіна, В. Давидова, Л. Занкова, А. Леонтьєва, Д. Ельконіна (психологічний контекст) розвивальне середовище – певним чином упорядкований освітній простір, в якому здійснюється розвивальне навчання [2].

Концепцію розвивального навчання розробив у 30-х роках ХХ століття Л. Виготський, який обґрунтував визначальні принципи цієї дидактичної теорії. Нині в Україні проблемами розвивального навчання опікуються такі вчені, як: А. Ашерів, І. Бех, В. Бондар, С. Максименко, В. Моляко, А. Фурман, О. Савченко та ін. Розуміння розвитку дитини як результату виховання і навчання, як просування від «зони актуального» до «зони найближчого» (за Л. С. Виготським) розвитку визначає

необхідність наявності в середовищі матеріалів і предметів, з якими дитина може діяти як разом з дорослим, так і самостійно. Діяльність в умовах збагаченого середовища дозволяє дитині проявляти допитливість, пізнавати оточуючий світ без примусу, прагнути до творчого відображення пізнаного. В умовах розвивального середовища дитина реалізує своє право на свободу вибору діяльності. Вона діє, виходячи зі своїх інтересів і можливостей, прагне до самоствердження, займається за власним бажанням. За такого підходу до організації дитячої діяльності вже закладено механізм саморозвитку, самореалізації підростаючої особистості.

Постулат «Навчання – внутрішньо необхідний і загальний момент розвитку особистості» Л. Виготського конкретизується такими положеннями:

- джерело розвитку – навчання – як спілкування й співробітництво з дорослими й товаришами;
- основні закономірності – правильна організація спілкування й співробітництва, тобто створення зон ближнього розвитку й «перевод» колективного виконання якоїсь психічної функції в план її індивідуально-самостійного здійснення;
- між навчанням і психічним розвитком людини завжди стоїть діяльність;
- навчання створює зону ближнього розвитку, котра потім переходить у сферу актуального розвитку;
- навчання рухає вперед розвиток, опираючись не тільки на дієздатні функції, а й на ті, які ще зароджуються [2, с. 382].

Постулат Л. Виготського – педагогіка має орієнтуватися не на вчорашній, а на завтрашній день розвитку (тобто на зону ближнього розвитку) того, хто навчається.

Розвивальне навчання в передшкільній освіті – це засіб формування творчої особистості, а в подальшому – креативної особистості. Завдання розвивального навчання: формування особистості з гнучким розумом, розвиненими потребами до подальшого пізнання та самостійних дій в школі, певними навичками та творчими здібностями. Головною метою розвивального навчання в передшкільній, дошкільній та початковій освіті є формування активного, самостійного творчого мислення дитини і на цій основі поступового переходу до самостійного навчання. Ці завдання є безумовно актуальними в організації передшкільної освіти і реалізуються вони, насамперед, через створення освітньо-розвивального середовища.

К. Крутій зазначає, що для дітей старшого дошкільного віку середовище має розкритися новими шаблями свободи, які дитина може освоїти або відкинути [5] та розробила наступні принципи його побудови:

- 1) Дистанції, позиції при взаємодії Підтримка візуального зв'язку: дорослий – дитина. Формування умов для довірчого спілкування: дорослий – дитина, дитина – дитина. Можливість вибору дистанції взаємодії з урахуванням своїх уявлень.
- 2) Активності. Надання можливості вільно й самостійно моделювати середовище, діяти в ньому.
- 3) Стабільності і динамічності Динамічність, що дозволяє, з одного боку, змінювати середовище, що оточує дитину, нею самою або дорослим; з іншого боку, стійкість, стабільність, що виявляється в надійності і захищеності дитини від небажаних вторгнень навколи-

шнього світу, що можливе за наявності в дитини індивідуального простору.

4) Комплектації і гнучкого зонування. Використання устаткування, що трансформується для забезпечення неперетину сфер активності (або, навпаки, перетину).

5) Емоціогенності, індивідуальної комфортності й емоційного благополуччя кожної дитини і дорослого. Надання «особистісного простору», можливості усамітнитися, зайнятися улюбленою справою. Використання стимулів особистісного розвитку, чинників психічного і фізичного оздоровлення.

6) Поєднання звичних і неординарних елементів в естетично організованому середовищі.

7) Відкритості – закритості. Урахування особливостей, інтересів, схильностей дошкільників, що дозволяють індивідуалізувати освітній процес у ДНЗ. Надання можливості дитині виражати своє «Я». Виключення всього, що веде до порушення прав дитини

8) Урахування статевих і вікових відмінностей. Вибір оптимальної дистанції і позиції в спілкуванні дітей, надання можливості проявляти свої схильності відповідно до прийнятих у суспільстві еталонів мужності і жіночності.

Освітньо-розвивальне середовище в старшій групі, додає К. Крутій, – це поле діяльності, спосіб життя, передача досвіду, творчість, історична епоха. Вона достатньо різноманітна й насичена «випадковостями» (несподівані або незавершені проблемні образи), що вимагають від дитини пошуку способів пізнання, стимулюють дослідницьку діяльність. [5, с. 9–17].

Отже, освітньо-розвивальне середовище для дитини є важливою умовою ефективної підготовки її до майбутнього самостійного життя, набуття нею дошкільної зрілості. Воно має бути організоване так, аби спонукати дитину до виконання активних дій відповідно до її життєвого ритму, фізичних та психічних можливостей. Освітнє середовище дошкільного навчального закладу в організації передшкільної освіти виконує також важливу інтегративну функцію – функцію формування певного рівня освіти і соціального замовлення на певній території.

Таким чином, основними ознаками освітнього розвивального середовища дітей передшкільного віку є такі:

- партнерська взаємодія між суб'єктами, мета якої полягає у становленні дитини як особистості, забезпеченні психологічного захисту дитини;
- засобами спілкування є розуміння, визнання і сприйняття особистості дитини, спроможність дорослого стати на її позицію;
- знання, вміння і навички розглядаються не як мета, а як засіб подальшого розвитку особистості дитини;
- організація активної діяльності, життєтворчості кожної дитини, спрямовані на формування дошкільної зрілості;
- безперервність, що виражається через взаємодію і наступність у створенні освітньої інтеграції «дошкільний заклад – школа»;
- відкритість, яка передбачає широку участь усіх суб'єктів освіти в управлінні, демократизацію форм навчання, виховання і взаємодії;
- педагогічна підтримка як особлива позиція педагога.

Розвивальне середовище в передшкільній освіті – це комплекс психолого-педагогічних, матеріально-технічних, естетичних умов, що забезпечують організацію діяльності дітей п'ятирічного віку в дошкільному закладі спрямовану на набуття ними дошкільної зрілості. Воно повинно служити інтересам і потребам дитини, збагачувати розвиток специфічних видів діяльності, забезпечувати зону найближчого розвитку дитини, роз-

вивати творчі здібності, а також формувати особистісні якості старших дошкільників та їх життєвий досвід перед їх вступом до школи.

Освітнє розвивальне середовище в передшкільній освіті – це все те, що забезпечує підготовку дитини до навчання в школі, сприяє її фізичному психологічному та розумовому розвитку, готує її до літичного переходу до школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А. М. Феномен «передшкільна освіта» в системі неперервної освіти / А. М. Богуш // Матеріали першого міжнародного педагогічного конгресу «Дошкільна, передшкільна і початкова освіта : реалії і перспективи». – Одеса, 2011. – С. 6–8.
2. Выготский Л. С. Избранные психологические произведения / Л. С. Выготский. – М. : АПН РСФСР, 1958. – 320 с.
3. Гонтаровська Н. Б. Освітнє середовище як фактор розвитку особистості дитини : монографія / Н. Б. Гонтаровська. – К. : Вид-во РВА «Дніпро-VAL», 2010. – 623 с.
4. Закон України «Про дошкільну освіту» // Освіта України. – К., 2001. – С.5
5. Крутій К. Освітній простір дошкільного навчального закладу : монографія : у 2 ч. / К. Крутій. – К. : Освіта, 2009. – Ч. 1. – 302 с.
6. Лернер П. С. Проектирование образовательной среды по формированию профориентационно значимых

компетентностей учащихся / П. С. Лернер // Школьные технологии. – 2007. – № 5. – С. 86–92

7. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання. Навч. посібник. – Харків, 2002. – С. 10.
8. Новий словник української мови // Укл. В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконті, 2001. – С. 305
9. Платонов К. К. Краткий словарь системы психологических понятий / К. К. Платонов. – М., 1984. – С. 141
10. Поніманська Т. І. Основи дошкільної педагогіки : [навч. посібн.] / Тамара Іллівна Поніманська. – К. : Абрис, 1998. – С. 55
11. Подмазин С. И. Личностно-ориентированное образование : Социально-философское исследование / С. И. Подмазин. – Запорожье : Просвіта, 2002. – 250 с.
12. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л. Ф. Ильичёв, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалёв, В. Г. Панов – М. : Сов. энциклопедия, 1983. – С. 840.

REFERENCES

1. Bohush, A. M. (2011) Fenomen «predshkilna osvita» v systemi nepererвної osvity [Phenomenon of “pre-prep education” in the system of continuous learning]. *Materialy pershoho mizhnarodnogo pedahohichnogo konhresu «Doshkilna, peredshkilna i pochatkova osvita : realii i perspektyvy» - Proceedings of the 1st international pedagogical congress “Preschool, pre-prep and primary education : reality and prospective.* (pp. 6–8). Odessa [in Ukrainian].
2. Vygotskiy, L. S. (1958). *Izbrannyye psikhologicheskie proizvedeniya [Selected psychological works]*. Moscow : APN RSFSR [in Russian].
3. Hontarovska, N. B. (2010). *Osvitnie sere dovyyshche yak faktor rozvytku osobystosti dytyny : monohrafiia [Educational environment as a factor of child’s personality development : monograph]*. Kyiv : Vydavnytstvo RVA «Dni-pro-VAL» [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy «Pro doshkilnu osvitu» [Law of Ukraine “On Preschool Education”]. (2001). *Osvita Ukrainy – Education of Ukraine*. Kyiv [in Ukrainian].
5. Krutii, K. (2009). *Osvitnii prostir doshkilnoho navchalnoho zakladu : monohrafiia [Educational space of pre-school institution]*. (Part 1). Kyiv : Osvita [in Ukrainian].
6. Lerner, P. S. (2007). *Proektirovanie obrazovatelnoy sredy po formirovaniyu proforientatsionno znachimykh kompetentnostey uchashchikhsya [Designing educational*

environment according to the formation of professionally significant students’ competencies]. *Shkolnye tekhnologii – School technology*, 5, 86–92 [in Russian].

7. Lozova, V. I., & Trotsko, H. V. (2002). *Teoretychni osnovy vykhovannia i navchannia. Navch. posibnyk [Theoretical bases of education and learning. Teaching guide]*. Kharkiv [in Ukrainian].
8. Yaremenko, V. & Slipushko, O. (Eds.). (2001). *Novyi slovnyk ukrainskoi movy [New Ukrainian Dictionary]*. Kyiv : Akonit [in Ukrainian].
9. Platonov, K. K. (1984). *Kratkiy slovar sistemy psikhologicheskikh ponyatij [Concise dictionary of the system of psychological notions]*. Moscow [in Russian].
10. Ponimanska, T. I. (1998). *Osnovy doshkilnoi pedahohiky [Fundamentals of Preschool Pedagogy]*. Kyiv : Abrys [in Ukrainian].
11. Podmazin, S. I. (2002). *Lichnostno-orientirovannoe obrazovanie : Sotsialno-filosofskoe issledovanie [Person-oriented education : social and philosophical research]*. Zaporizhia : Prosvita [in Russian].
12. Ilichev, L. F., Fedoseyev, P. N., Kovalev, S. M. & Panov, V. G. (Eds.). (1983). *Filosofskiy entsiklopedicheskiy slovar [Philosophic encyclopedic dictionary]*. Moscow : Sovetskaya entsiklopediya [in Russian].

О. В. Ковшар

ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАЗВИВАЮЩЕЙ СРЕДЫ В УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ПЯТИЛЕТОК

В статье автор представляет анализ феномена среды, образовательной среды, развивающей среды, оста-

принципы построения развивающей среды, отмечает его необходимость в приобретении ребенком пятилетнего возраста дошкольной зрелости и обеспечения при этом литического перехода к обучению в школе.

Ключевые слова: среда, развивающая, образовательная среда, развивающее обучение, характеристика развивающей среды, критерии обогащения развивающей среды, развивающая среда в дошкольном образовании.

O. V. Kovshar

PROVIDING EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN EDUCATIONAL PROCESS OF FIVE-YEAR-OLD CHILDREN

The article deals with the analysis of the phenomena of environment, educational environment and developmental environment; the author considers the significance of developmental teaching in the process of five-year-old children's education, determines the principles of building a developmental environment, emphasizes its necessity in five-year-old children's gaining preschool maturity. An environment is the main means of the development of a child's personality, the source of knowledge and experience. The most important role of the environment is in the development of a preschool child but this aspect of the problem has not been investigated fully enough. The notion of an environment is broad and includes the whole of external conditions, factors and objects where the object is born, lives and develops. The creation of educational and developmental environment in preschool institutions is an important direction in preschool education reforming, namely pre-prep education as a link between preschool and primary education. From the point of view of psychological context developmental environment is a definitely ordered educational environment, in which developmental teaching is carried out. The main features of educational developmental environment for preschool children are the following: partnership between the subjects aimed at child's personality formation, providing psychological defense of a child; knowledge, abilities and skills are considered as a means of a child's further personality development; organization of a child's active living and his creative life oriented at the formation of preschool maturity; continuity which is expressed through the cooperation and succession in creating educational integration "educational institution – school"; exposure which stipulates wide participation of all the members of education in management, democratization of the methods of teaching, education and cooperation; pedagogical support as a special teacher's attitude. Thus, developmental environment in preschool education is a complex of psychological and pedagogical, material and technical, aesthetic conditions which provide the organization of five-year-old children's activity at preschool institution aimed at their gaining preschool maturity. It should address a child's needs, enrich the development of specific types of activity, provide the space for a child's immediate development, to develop creative abilities, to form elder preschoolers' personality traits and life experience before entering a school.

Keywords: environment, educational and developmental environment, developmental education, characteristics of developmental environment, criteria of developmental environment enrichment, developmental environment in preschool education.

Подано до редакції 08.09.14
